

TARQUINIUS SUPERBUS

Lucius Tarquinius tehát elérte célját. Servius Tullius holttestén keresztül eljutott a trónig. Nem sokáig hívták Luciusnak, hanem tettei és magatartása után Superbusnak. Gőgösnek; így írta be nevét a római történelembe. Gőgös, dőlyfős, kegyetlen ember volt, méltó férje a gonosz Tullianak. Kegyetlenségére mi sem jellemzőbb, mint hogy meggyilkolt apósát eltemetni sem engedte.

- Romulus is temetetlen halt meg - mondta gúnyosan -, legalább ebben hasonlítson hozzá.

Uralkodását azzal kezdte, hogy az atyák közül azokat, akik a szenátusnak azon az emlékezetes ülésén Servius mellett foglaltak állást, kivégeztette.

Mivel attól tartott, hogy - miként ő tette Serviuszal - vele szemben is erőszakot alkalmaznak, személyes biztonságára nem elégedett meg tizenkét lictorral, hanem egész testőrcsapatot szervezett.

Semmiféle jog vagy törvény nem volt előtte szent. A népet nem kérdezte, az atyák jóváhagyását nem kérte uralkodásához. Nem remélte, sőt nem is kívánta, hogy megkedveljék, ehelyett a félelmet és rettegést választotta királyságának alapjául. Hogy minél többen érezzék ezt a rettegést, felségsértési pereket zúdított egyesekre. A perek által egész csomó embert távolított el útjából, hol halálos ítélettel, hol száműzetéssel. Amikor "kegyesen" járt el, csak a vagyonát kobozta el a vádlottnak, még ha nemhogy bűnös nem volt az illető, de még a gyanú árnyéka sem fért hozzá.

Az atyák sorait alaposan megritkította, és a házakat nem töltötte be. Az volt ugyanis a szándéka, hogy a szenátus minél kisebb létszámú legyen, és ahogy tagjainak száma, úgy befolyása is csökkenjen. Egyébként ezt a megtizedelt szenátust sem kérdezte meg soha, semmiféle ügyben. Ő volt a királyok között az első, aki megszegte a régi törvényt, hogy a királynak az államot érintő minden ügyben először a szenátust kell megkérdeznie. Ő nem tárgyalt sem a néppel, sem a szenátussal, annak üzent háborút, akinek akart, azzal kötött szövetséget, akivel jónak látta. Jelszava volt: "Oderint, dum metuant" - vagyis: gyűlöljenek, csak féljenek tőlem!

Jellemző rá, hogy barátokat csak a szomszéd latinok között szerzett. Leányát előkelő latin emberhez adta feleségül, és e házasság révén számos családdal került rokonságba. Egyszer megbeszélésre hívta a latin előkelőket a *ferentinumi* ligetbe.

- Jelenjete meg pontosan - szólott üzenete -, mert fontos, mindkét népet érintő dologról lesz ott szó.

A latin előkelők szép számban megjelentek a kitűzött nap reggelén. Csak Tarquinius késett. Már a nap megtette fele útját az égen, ő még mindig nem jött.

A várakozók egyre türelmetlenebbek lettek, és előbb morogva, majd nyíltan is kitértek ellene. Különösen az *Aricia* városából való gazdag és nagy tekintélyű Turnus Herdonius kelt ki a késlekedő Tarquinius ellen.

- Nem csodálom - úgymond -, hogy Rómában a Gőgös csúfnevet kapta. Mert van-e pimaszabb és gőgösebb dolog, mint így csúfot üzni a latinokból? Kiráncigál bennünket otthonunkból, ő meg, aki az egész gyűlést kitalálta, nem jön meg. Nemsokára lemegy a nap, és ő még nincs itt. Úgy látszik, a türelmünket akarja próbára tenni. Ha látja, hogy szelíd birkaként tűrünk, engedelmesen meghajtott nyakunkra lép. Nem kétséges: arra áhítozik, hogy felettünk, latinok felett is uralkodjék. Még ha a saját alattvalói jó szívvel bírták volna rá az uralomra, talán mi sem idegenkednénk annyira tőle. De még akkor sem szívesen ismernénk el királyunknak! Hiszen ez a Tarquinius nem miközülünk való. De hát egyáltalán: rábízta valaki erre a Tarquiniusra az uralmat? Senki a világon! Úgy szerezte testvér- és apagyilkossággal! És ha már az övéi gyűlölnek, rettegnek tőle, hiszen halomra öldösi, számkivetni, vagyonuktól megfosztja őket, mi, latinok, jobbat várhatunk tőle? Semmiképpen sem! Ha rám hallgatnátok, velem együtt mind hazajönnétek, és ezután magatok is olyan pontosan jönnétek el a gyűlésre, mint az, aki kitézte.

Ilyeneket és hasonlókat mondott, a legtöbben helyeselték neki. Csak az óvatosabbak tartózkodtak véleményt nyilvánítani, mert félték Tarquiniustól. Ekkor érkezett meg a király. Turnust kivéve mind siettek üdvözlésére, s ő néhány szóval magyarázatot adott, hogy miért késett.

- Hivatalos elfoglaltságom volt. Egy apa és fia között peres ügy támadt, azt kellett elintéznem. Minthogy ezzel a nap legnagyobb része eltelt, és most már késő van, csak holnap terjesztem elétek, amiről ma szándékoztam beszélni.

Turnus Herdonius azonban nem volt megelégedve ezzel a magyarázattal, és ennek hangosan is kifejezést adott:

- Miért kellett ezzel az egyszerű ügygel, király, annyi időt vesztegetned? Nincs egyszerűbb dolog, mint apa és fiú között a nézeteltérést elintézni. Néhány szóval rendreutasítod a fiút, vagy ha még ezután sem engedne, megbünteted. Az apa és fiú közötti perben csak a fiú lehet a vesztes. Minek kellett ezzel annyi időt elpocsékolnod, és ennyi embert megvárakoztatnod? - Ezzel fogta magát, és eltávozott a gyűlésről.

Tarquinius látszólag nem vette zokon e szavakat, valójában azonban meggyűlölte Turnust, és mikor megtudta, miket mondott ellene távollétében, elhatározta, hogy elteszi láb alól. Nyíltan nem adhatott ki parancsot ellene, hiszen a latinoknak mégsem volt királya, hanem gonosz cselekedte elpusztítására. Magához hívatta Turnus egyik rabszolgáját (mert ez időben az urak sehová sem mentek kísérő rabszolga nélkül), és így szólt hozzá:

- Ide figyelj, rabszolga! Itt van ez az arany, fogd, a tiéd. Amikor este a sátradba egy csomó kardot behordatok, te azt nem veszed észre, mert már alszol. És főleg nem fogsz erről fecsegni! Az életeddel felelzs érte!

A rabszolga elment. Az éjszaka hamarosan leszállt a ferentinumi ligetre. Másnap kora hajnalban Tarquinius fellármázta és magához rendelte a latin előkelőségeket. Feldúlt arccal fogadta őket, mint akit valami rendkívüli esemény izgatott fel.

- Most már világos - kezdte mindjárt hangos szóval -, hogy az istenek akarták tegnapi késésemet, mind a magam, mind a ti javatokra. Tudjátok meg, hogy Turnus Herdonius gyilkos merényletet tervez ellenem és ellenetek, akik népetek vezetői vagytok, hogy azután a latinokon egyedül uralkodhassék. Tulajdonképpen már tegnap akarta tervét végrehajtani, de mert én késtem, mára halasztotta. Mint nekem jelentették, reggel ott lesz a meghirdetett gyűlésen fölfegyverkezve, összeesküvő bandájával együtt. Mert azt mondják, rengeteg kardot hordatott össze, hogy kéznél legyen. Hogy igaz-e vagy sem, rövidesen meggyőződhetünk róla. Kérlek, gyertek velem most azonnal Turnus szállására.

Tarquinius jól számított. A latin előkelők jól ismerték Turnus vakmerő természetét, és valamennyien hallották előző nap türelmetlen kifakadását. Sőt az is hihető volt, hogy Turnus csak azért mondott le a gyilkos tervről, mert Tarquinius oly sokat késett. Egyszóval semmi lehetetlent nem találtak abban, amit a király mondott. Így hát követték Turnus szállására. A mit sem sejtő Turnust fölverték álmából, és Tarquinius fegyveresei azonnal körülvették. Közben a sátor különböző zugaiból előhordták az oda elrejtett kardokat. Most már tagadni sem lehetett, a napnál is világosabb volt Tarquinius igaza.

Turnust, aki hiába tiltakozott, meg sem hallgatták, a gyűlés elé hurcolták. Mikor a gyűlés résztvevői meglátták a halomra hordott kardokat, olyan düh fogta el őket, hogy tárgyalásra sem kerülhetett a sor, mert Turnust fogták, és letaszították a *Ferentina* patak forráskútjába. Rőzsét hajigáltak föléje, majd köveket, s így fojtották a vízbe.

Tarquinius pedig elérte célját. Megszabadult ellenségétől, a többiek pedig most már vakon engedelmeskedtek neki.